

ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΣΕΡΒΙΑ

- **Γενικά**

Η Σερβία κατέχει ηγετική θέση μεταξύ των χωρών Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης όσον αφορά στην προσέλκυση Αμέσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) και ιδιαίτερα επενδύσεων εντάσεως εργασίας, με αποτέλεσμα τη δημιουργία σημαντικού αριθμού νέων θέσεων απασχόλησης. Οι επενδύσεις αποτελούν μία από τις σημαντικότερες κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης της σερβικής οικονομίας, αναμένεται δε η πρόοδος των ενταξιακών διαπραγματεύσεων και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων να ενισχύσουν περαιτέρω τις εισροές ΑΞΕ.

Ειδικότερα, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών της Σερβίας, η καθαρή εισροή ΑΞΕ στην Σερβία το έτος 2015 ανήλθε σε 1,8 δις. ευρώ, αυξημένη κατά 45,6% σε σχέση με το 2014, αξία που αντιπροσωπεύει ποσοστό 5.4% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (έναντι 3,7% το 2014). Πλέον τους ενός τρίτου της ανωτέρω εισροής ΑΞΕ κατευθύνθηκε στη μεταποιητική βιομηχανία, ακολουθούμενη από τις επενδύσεις στον τομέα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και στον τομέα εμπορίου. Στο πλαίσιο της μεταποιητικής βιομηχανίας, οι σημαντικότερες επενδύσεις αφορούσαν στην παραγωγή αυτοκινήτων, μεταλλευμάτων, ελαστικών και πλαστικών υλών καθώς και τροφίμων. Ως προς το απόθεμα ΑΞΕ στη Σερβία, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, υπολογίζεται ότι από το έτος 2000 έως το 2014 η Σερβία έχει προσελκύσει πάνω από 24 δις Ευρώ ΑΞΕ, ήτοι ποσοστό άνω του 70% του σερβικού ΑΕΠ.

- **Νομοθετικό πλαίσιο προέλκυσης επενδύσεων**

Το Νοέμβριο 2015, τέθηκε σε ισχύ νέος νόμος περί εγχώριων και ξένων επενδύσεων (Investment Law, Official Gazzete of the Republic of Serbia, no.89/2015), αντικαθιστώντας παλαιότερο νόμο του 2002, ο οποίος αφορούσε αποκλειστικά στους ξένους επενδυτές. Υπό την έννοια του ισχύοντος νόμου και των σχετικών εφαρμοστικών διαταγμάτων, οι επενδύσεις περιλαμβάνουν:

- συμμετοχή σε συμφωνία Σύμπραξης Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ),
- δικαιώματα εκτέλεσης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που χορηγούνται από τις κρατικές αρχές,
- κατοχή μετοχών σε σερβικές εταιρείες,
- ίδρυση υποκαταστήματος στη Σερβία από ξένο επενδυτή,
- ιδιοκτησιακά και άλλα δικαιώματα σε κινητά ή ακίνητα που βρίσκονται στη Σερβία.

Ο νόμος διακρίνει μεταξύ «επενδύσεων ιδιαίτερης σημασίας» (investment of special importance) και «επενδύσεων τοπικής σημασίας» (investment of local importance), με τη χρήση συγκεκριμένων κριτηρίων. Βάσει του νόμου, οι επενδυτές μπορούν να επωφεληθούν από σειρά οικονομικών κινήτρων, όπως κρατικές επιχορηγήσεις, φορολογικά κίνητρα και φοροαπαλλαγές, δασμολογικά κίνητρα, καθώς και κίνητρα που αφορούν στις υποχρεώσεις κοινωνικής ασφάλισης. Επιπλέον, ο εξοπλισμός που εισάγεται από ξένους επενδυτές είναι γενικά αφορολόγητος, με την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων.

Αναλυτικότερα, ως προς τα **παρεχόμενα οικονομικά κίνητρα** για την προσέλκυση επενδύσεων, σημειώνουμε τα εξής:

- **Κρατικές επιχορηγήσεις**

Τα εν λόγω κεφάλαια χορηγούνται για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων στον τομέα της μεταποίησης και των υπηρεσιών που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διεθνούς εμπορίου. Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι επενδύσεις σε ενσώματα και άυλα περιουσιακά στοιχεία μέχρι τη λήξη της προθεσμίας για την εφαρμογή του επενδυτικού σχεδίου, ή το κόστος των ακαθάριστων αποδοχών για τις νέες θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν και συνδέονται με το επενδυτικό σχέδιο κατά τη διάρκεια δύο (2) ετών μετά την επίτευξη πλήρους απασχόλησης που προβλέπεται από το επενδυτικό σχέδιο. Η χρηματοδοτική μίσθωση επαγγελματικής στέγης αποτελεί, επίσης, ως επιλέξιμη δαπάνη, υπό την προϋπόθεση ότι η περίοδος της μίσθωσης, δεν είναι μικρότερη από πέντε (5) έτη για τις μεγάλες επιχειρήσεις, και από τρία (3) έτη για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Δυνητικοί δικαιούχοι των ανωτέρω κονδυλίων είναι επενδυτές που υποβάλλουν επενδυτικά σχέδια σε τομείς που καθορίζονται από ειδικό διάταγμα, πριν από την έναρξη της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου. Οι δικαιούχοι των επιχορηγήσεων απαιτείται να παρέχουν κατ'ελάχιστον 25% των επιλέξιμων δαπανών από ίδιους πόρους ή άλλες πηγές οι οποίες δεν περιέχουν κρατικές επιχορηγήσεις.

- **Προϋποθέσεις για την καταβολή των κονδυλίων**

- Διατήρηση των επενδύσεων στην επικράτεια της τοπικής αυτοδιοίκησης όπου πραγματοποιείται η επένδυση για τουλάχιστον πέντε (5) έτη μετά την υλοποίηση του έργου για τις μεγάλες επιχειρήσεις, ή τρία (3) έτη για μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις.

- Διατήρηση του αριθμού των εργαζομένων μετά την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου για περίοδο πέντε (5) ετών για τις μεγάλες επιχειρήσεις, και τριών (3) ετών για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

- **Προθεσμία για την υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας**

- Τρία (3) χρόνια από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης, η οποία μπορεί να παραταθεί για διάστημα έως πέντε (5) έτη, εάν το Συμβούλιο Οικονομικής Ανάπτυξης εγκρίνει το σχετικό αίτημα.

Για τις «επενδύσεις ιδιαίτερης σημασίας», η προθεσμία για την υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας που συνδέονται με το επενδυτικό σχέδιο, είναι τρία (3) ή πέντε (5) έτη από την ημερομηνία υπογραφής της αρχικής σύμβασης, αλλά δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δέκα (10) έτη από την ημερομηνία υπογραφής του συμβολαίου επιχορήγησης.

- **Οικονομικά κίνητρα με βάση το επίπεδο ανάπτυξης στην περιοχή της επένδυσης**

Η σχετική νομοθεσία διακρίνει τη χώρα σε πέντε (5) ομάδες περιφερειών τοπικής αυτοδιοίκησης, με βάση το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, για τα επενδυτικά σχέδια

που υλοποιούνται στις οποίες, προκειμένου να διατεθούν κρατικές επιχορηγήσεις, απαιτείται:

- Δημιουργία τουλάχιστον 20 θέσεων εργασίας και κατ' ελάχιστο 150.000 ευρώ των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης σε περιοχές της τοπικής αυτοδιοίκησης με το χαμηλότερο επίπεδο ανάπτυξης (ομάδα IV) και σε πληγείσες από φυσικές και άλλες καταστροφές περιοχές (ομάδα V).
- Δημιουργία τουλάχιστον 30 θέσεων εργασίας και τουλάχιστον 300.000 ευρώ των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης σε περιοχές της τοπικής αυτοδιοίκησης που κατατάσσονται στην ομάδα III ως προς το επίπεδο ανάπτυξης,
- Δημιουργία τουλάχιστον 40 θέσεων εργασίας και τουλάχιστον 600.000 ευρώ των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης σε περιοχές της τοπικής αυτοδιοίκησης που έχουν ταξινομηθεί στην ομάδα II ως προς το επίπεδο ανάπτυξης,
- Δημιουργία τουλάχιστον 50 θέσεων εργασίας και τουλάχιστον 600.000 ευρώ των επιλέξιμων δαπανών της επένδυσης σε περιοχές της τοπικής αυτοδιοίκησης που έχουν ταξινομηθεί στην πρώτη (I) ομάδα,
- Επενδυτικά σχέδια στον τομέα των υπηρεσιών που υπόκεινται στο διεθνές εμπόριο και στις οποίες η ελάχιστη αξία επένδυσης είναι 150.000 ευρώ, παρέχοντας τουλάχιστον 15 νέες θέσεις εργασίας.

Τα οικονομικά κίνητρα που μπορεί να χορηγηθούν, με βάση το επίπεδο ανάπτυξης στην περιοχή της επένδυσης, είναι τα ακόλουθα:

- Επιχορηγήσεις ως προς τις επιλέξιμες δαπάνες των ακαθάριστων αποδοχών για νέες θέσεις εργασίας: 20% (ομάδα I), 25% (ομάδα II), 30% (ομάδα III), 35% (ομάδα IV) και 40% (για πληγείσες περιοχές). Τα ποσά αυτά περιορίζονται σε ανώτατο όριο ανά νέα θέση εργασίας που δημιουργήθηκε, ήτοι €3.000 (ομάδα I), €4.000 (ομάδα II), €5.000 (ομάδα III), €6.000 (ομάδα IV) και € 7.000 (για πληγείσες περιοχές).
- Επιχορηγήσεις ως προς τις επιλέξιμες δαπάνες επένδυσης σε πάγια περιουσιακά στοιχεία - προσαύξηση του ποσού των επιχορηγήσεων: έως 10% (I ομάδα), 15% (ομάδα II), 20% (ομάδα III), 25% (IV ομάδα) και 30% (πληγείσες περιοχές).
- Πρόσθετες επιχορηγήσεις για έργα εντάσεως εργασίας - προσαύξηση του ποσού των επιχορηγήσεων μπορεί να εγκριθεί για: 10% των επιλέξιμων δαπανών του ακαθάριστου μισθού (για κάθε αύξηση του αριθμού των νέων θέσεων εργασίας πάνω από τις 200 νέες θέσεις εργασίας), 15% (για κάθε αύξηση του αριθμού των νέων θέσεων εργασίας πάνω από τις 500 νέες θέσεις εργασίας) και 20% (για κάθε αύξηση του αριθμού των νέων θέσεων εργασίας πάνω από τις 1.000 νέες θέσεις εργασίας).

- **Περίοδος χάριτος φόρου επί των εταιρικών κερδών-μεταφορά ζημίας**

Πέραν του ισχύοντος, χαμηλού, φορολογικού συντελεστή εταιρικών κερδών (15%), οι επιχειρήσεις που εντάσσονται στο εν λόγω καθεστώς απαλλάσσονται από τον εταιρικό φόρο επί των κερδών για περίοδο 10 ετών, αρχής γενομένης από το πρώτο έτος κατά το οποίο αναφέρουν φορολογητέο κέρδος, υπό την προϋπόθεση να έχουν επενδύσει ποσό που υπερβαίνει τα 9 εκατ. ευρώ σε πάγια περιουσιακά στοιχεία και να απασχολούν τουλάχιστον 100 επιπλέον εργαζόμενους καθ 'όλη τη διάρκεια της περιόδου της επένδυσης.

Εξάλλου, ζημίες που αναφέρονται στη φορολογική δήλωση μπορεί να μεταφερθούν και να συμψηφιστούν με μελλοντικά κέρδη, για χρονικό διάστημα έως 5 ετών.

- **Αποφυγή Διπλής Φορολογίας**

Αν έχει ήδη καταβληθεί φόρος επί των κερδών που προκύπτουν στο εξωτερικό, η επιχείρηση έχει δικαίωμα σε πίστωση φόρου εταιρικού κέρδους στη Σερβία που αναλογεί στο ποσό που ήδη καταβλήθηκε. Σημειώνεται ότι η Σερβία έχει συνάψει Συμφωνίες Αποφυγής Διπλής Φορολογίας με 54 χώρες.

- **Μειωμένες εργοδοτικές εισφορές**

Από 1^{ης} Ιουλίου 2014, για τις νέες θέσεις απασχόλησης που δημιουργήθηκαν δίδεται, επίσης, στους εργοδότες σημαντική ελάφρυνση φόρων και εισφορών που καταβάλλονται επί των καθαρών αποδοχών, από τη στιγμή της πρόσληψης μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2017. Ειδικότερα:

- για 1-9 νέες θέσεις εργασίας: μείωση κατά 65%
- για 10-99 νέες θέσεις εργασίας: μείωση κατά 70%
- για 100+ νέες θέσεις εργασίας: μείωση κατά 75%

Οι ανωτέρω ελαφρύνσεις εκτιμάται ότι μειώνουν το συνολικό μισθολογικό κόστος παραγωγής σε πολύ ανταγωνιστικό επίπεδο, της τάξεως του 20%, με βάση το μέσο μισθό στη Σερβία.

- **Ελεύθερες Ζώνες - Απαλλαγή Φόρου Προστιθέμενη Αξίας**

Στη Σερβία υπάρχουν σήμερα 12 αδειοδοτημένες ελεύθερες τελωνειακές ζώνες, οι οποίες αποτελούν οριοθετημένα και σημαντικά τμήματα της επικράτειας της χώρας, όπου διεξάγονται οικονομικές δραστηριότητες με περισσότερα επιχειρηματικά οφέλη, ήτοι προνομιακή μεταχείριση των τελωνειακών, φορολογικών ελαφρύνσεων και απλοποιημένη διοικητική διαδικασία. Έσοδα που προκύπτουν από τις εμπορικές δραστηριότητες στις Ελεύθερες Ζώνες στη Σερβία απαλλάσσονται από Φόρο Προστιθέμενης Αξίας.

Οι ελεύθερες ζώνες της Σερβίας αντιπροσωπεύουν, σε εθνικό επίπεδο, περισσότερο ανεπτυγμένα κέντρα τεχνολογίας, τηλεπικοινωνιών και παρέχουν καλύτερες υποδομές και υλικοτεχνική υποστήριξη. Οι ελεύθερες ζώνες, που λειτουργούν σήμερα στη χώρα είναι οι ακόλουθες: Pirot, Subotica, Zrenjanin, FAS Kragujevac, Sabac, Νόβι Σαντ, Uzice, Smederevo, Σβιλάινατς, Κρούσεβατς, Apatin, Βράνιε, Priboj και Βελιγράδι. Οι ξένες εταιρείες έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν ιδιόκτητη Ελεύθερη Ζώνη με βάση σχέδιο που εγκρίνεται από την κυβέρνηση.

- **Ελεύθερη εισαγωγή πρώτων υλών και ημιτελή προϊόντα**

Οι ξένοι επενδυτές στη Σερβία μπορούν να απολαύουν άνευ δασμών εισαγωγής πρώτων υλών και ημιτελών προϊόντων, για παραγωγή με εξαγωγικό προσανατολισμό. Το εν λόγω προνομιακό καθεστώς μπορεί είτε να επιτευχθεί είτε με εγκατάσταση και λειτουργία σε μια από τις ελεύθερες ζώνες στη Σερβία, είτε με την απόκτηση ειδικής άδειας από τις τελωνειακές αρχές για παθητική τελειοποίηση της παραγωγής. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις τα τελικά προϊόντα πρέπει να είναι 100% προοριζόμενα για εξαγωγή. Ειδικότερα, η εισαγωγή από την ΕΕ Κοινότητα και εξαγωγή από αυτές τις ζώνες είναι χωρίς ΦΠΑ και άλλες επιβαρύνσεις. Εάν τα προϊόντα παράγονται εντός της ζώνης με χρήση τουλάχιστον 50% εγχώριων κατασκευαστικών υλών,

θεωρούνται σερβικής καταγωγής και, συνεπώς, μπορούν να εισαχθούν σε σερβικό έδαφος ή να εξαχθούν χωρίς τελωνειακούς δασμούς, σύμφωνα με τις ισχύουσες συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου.

- **Ελεύθερη εισαγωγή μηχανικού και άλλου εξοπλισμού**

Οι ξένοι επενδυτές απαλλάσσονται από την καταβολή τελωνειακών δασμών για τον εισαγόμενο εξοπλισμό και μηχανήματα.

- **Δημοτικά κίνητρα**

Ευρύ φάσμα κινήτρων είναι επίσης διαθέσιμα σε δημοτικό επίπεδο. Τα κυριότερα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- απαλλαγές ή μειώσεις αστικών τελών που σχετίζονται με την ανέγερση εγκαταστάσεων και μίσθωσης γης
- Άλλες απαλλαγές ή μειώσεις σε τοπικά τέλη (π.χ. αμοιβή για διαφημιστικές επιγραφές κλπ).

- **Διαδικασία και περιορισμοί για την κατανομή των πόρων:**

Η κατανομή των πόρων διεξάγεται σύμφωνα με πρόσκληση η οποία δημοσιεύεται από το Υπουργείο Οικονομίας. Περιορισμοί ως προς τη χρήση κρατικών επιχορηγήσεων υφίστανται για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων στους τομείς: μεταφορών, βιομηχανίας της φιλοξενίας, τυχερών παιγνίων, εμπορίου, παραγωγής συνθετικών ινών, άνθρακα και χάλυβα, καπνού και προϊόντων καπνού, όπλων και τα πυρομαχικών, ναυπηγικής βιομηχανίας (κατασκευή ποντοπόρων εμπορικών πλοίων- τουλάχιστον 100 κόρους ολικής χωρητικότητας), αεροδρομίων, τομέας κοινής ωφέλειας και ενέργειας, ευρυζωνικών δικτύων.

Τέλος, οι ακόλουθες κατηγορίες επενδυτών αποκλείονται:

1. Επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν δυσκολίες
2. Επιχειρήσεις με εκκρεμείς υποχρεώσεις έναντι του σερβικού Δημοσίου
3. Επιχειρήσεις που μείωσαν τον αριθμό των εργαζομένων κατά 10% και πλέον κατά τους τελευταίους 12 μήνες που προηγούνται της υποβολής αίτησης
4. Επιχειρήσεις που ανήκουν εν μέρει στο Δημόσιο, αυτόνομη επαρχία ή φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το συνολικό ποσό των κεφαλαίων που μπορεί να χορηγηθεί σύμφωνα με τα εφαρμοστικά διατάγματα του εν λόγω νόμου και άλλα κίνητρα καθορίζεται σε απόλυτους αριθμούς, σύμφωνα με τους κανονισμούς που διέπουν τη χορήγηση κρατικών επιχορηγήσεων.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι, προκειμένου να εξασφαλιστεί η **προστασία των επενδύσεων σε περίπτωση απαλλοτρίωσης**, ο επενδυτής δικαιούται αποζημίωση όχι μόνο για κατασχεθέντα ακίνητα, αλλά και για οποιαδήποτε υποτίμηση των εταιρικών περιουσιακών στοιχείων προκαλείται από την εν λόγω απαλλοτρίωση.

Ως προς τους **μηχανισμούς επίλυσης διαφορών**, ο νέος νόμος επιτρέπει την επίλυση διαφορών ενώπιον δικαστηρίων και διαιτητικών θεσμών, ενώ ο προηγούμενος νόμος όριζε αποκλειστική δικαιοδοσία για το Σερβικό δικαστήριο.

Πέραν των επενδυτικών κινήτρων, το νέο θεσμικό πλαίσιο αναγνωρίζει επίσημα ως τα βασικά **θεσμικά όργανα αρμόδια για τις επενδύσεις** το Συμβούλιο Οικονομικής Ανάπτυξης (Savet za ekonomski razvoj) και τον Οργανισμό της Σερβίας για την Ανάπτυξη (Razvojna Agencije Srbije).

Τέλος, με στόχο τη **μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων**, οι τοπικές ή περιφερειακές αρχές μπορούν, εξάλλου, να εγκρίνουν ένα επενδυτικό πρόγραμμα, καθορίζοντας το χρονοδιάγραμμα και τα τη διαδικασία υποβολής των σχετικών εγγράφων, καθώς και την έκδοση των απαιτούμενων αδειών. Περαιτέρω, η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να ορίσει **ομάδες έργου** αποτελούμενες από εμπειρογνώμονες για την παροχή υποστήριξης προς τον υποψήφιο επενδυτή.

***